

Saksframlegg

FORPROSJEKT FOR TORVET

Arkivsaksnr.: 06/15312

Forslag til innstilling:

Bystyret tar ”Forprosjekt for Torvet”, rapport av 28.02.07, til orientering og ber rådmannen legge rapporten til grunn for å innarbeide nødvendig opprusting av Torvet i kommende økonomiplan. I denne forbindelse gis rådmannen fullmakt til å forhandle med private bidragsyttere om finansiering. I den videre bearbeidelsen av planene tas det hensyn til flere av innspillene i forbindelse med høringen.

Trondheim kommune

Saksutredning:

Sammendrag

Forprosjekt for Torvet er en detaljering av konkurranseforlaget til Leena Marjamaa fra arkitektkonkurransen for Torvet i 2004.

Forprosjekt for Torvet ble lagt ut til offentlig høring av formannskapet 13.03.07. Gjennom høringsprosessen har det kommet kommentarer fra 12 berørte etater, interesseorganisasjoner og privatpersoner. Det er få innvendinger til helhetsgrepet i planen, men flere av innspillene vil være nyttig å ta med seg i den videre detaljeringen.

Bakgrunn

Trondheim har et unikt og flott Torv! Få byer har et så stort og innrammet byrom, og det ligger enorme muligheter i å utvikle dette til en storstue for Trondhjemmere, en opplevelse og severdighet for turister. For at vi skal få til dette må Torvet gis et kraftig løft i forhold til materialer på dekke og tilrettelegging for opphold, servering og aktivitet. Vi vil kunne få et levende byrom, attraktivt for alle, gjennom hele året.

Det er et behov for å gjøre Torvet tilgjengelig for alle brukergrupper gjennom universell utforming. I dag preges Torvet av mange nivåforskjeller, ujevnt dekke og brosteinsbelegning, gamle stolpe- og skilfundamenter, dårlige eller ingen ledelinjer og uhensiktsmessig belysning. Under arbeidet med forprosjektet har det vært en dialog med de funksjonshemmedes organisasjoner for å sikre gode løsninger for universell utforming..

Trondheim kommune

Uttalelser

Alle uttalelser ligger uavkortet som vedlegg til saken. Under beskrives de tema det er kommet uttalelser på. Først beskrives de løsninger som er foreslått i forprosjektet, med de uttalelser som er kommet inn på hvert tema. Avslutningsvis på hvert tema, gis rådmannens vurdering.

Belegning:

Forprosjektet foreslår en belegning av granitt. Det skilles på en fotgjengersone langs fasadene og firkanten i midten. Kvadratet i midten avgrenses av en renne i lys granitt, mens selve belegningen i kvadratet består av store heller (1x2 m) i lys grå granitt. Belegget skal være jevnt, sklisikkert og tilpasset universell utforming, med et mønster som er enkelt og som understreker Torvets form. Fortausarealet foreslås belagt med granitheller i en mørkere gråfarge med bredder på ca 50 cm.

Sør-Trøndelag F.kommune (1): Utformingen må støtte bedre opp om Cicignongs byplan. For å ikke svekke Cicignions byplan vil vi klart tilrå at aksene som gatene utgjør, i størst mulig grad understrekes. Vi tilrår at avtrykket av gatene får fortsette helt fram til soluret, og gjerne i et felt rundt soluret.

Unn Madsø, privatperson (2): Mener det er sløsing med kommunens penger å legge nytt gulv på hele Torvet, og spør om det ikke kan gjøres med enklere midler.

City manager/arrangører (3): Det uttrykkes skepsis til at det nye gulvet på Torvet vil tåle tunge trailere som kommer for å rigge store scener. Dekkene vil også kunne sette gummimerker på underlaget.

Riksantikvaren (1): Løsninger som unngår dyp graving er en forutsetning for at tiltakene i prosjektet kan tillates.

Rådmannens vurdering

Det er viktig med tanke på universell utforming at gulvet på Torvet får en jevn flate med klare ledelinjer. Å markere avtrykket av gateløpene kan gjøres med annen behandling av overflaten på granithellene. Dette vil være noe mer kostbart. Det er ikke ønskelig å bryte opp mønsteret med annen stein. I Cicignongs byplan er det for øvrig fasadene som avgrenser og gir avtrykk for gater og plasser.

Gulvet er et av de viktigste grepene i planen for Torvet, og jeg vurderer dette som sentralt og avgjørende for å kunne gjennomføre planen. Når Torvet skal opprustes for de neste 50 - 100 år må man velge robuste materialer i solide dimensjoner. Materialene vil bli dimensjonert for store kjøretøyer og høy belastning (tykkelser på min.15 cm på granithellene), samtidig som det tilstrebes å unngå dyp graving.

Trondheim kommune

Midtrommet (dagens rundkjøringsareal):

Midtrommet lages med nye materialer, store steinheller med god gåkomfort. Kompassrosen skiller seg fra omkringliggende flate gjennom en annen overflatestruktur. I det nye solurets ytterkant er det to sirkelformede granittbenker med integrert vannarrangement. Midtrommet legges vannrett, noe som gir en sirkelformet trapp mot nord. Soluret islegges om vinteren og benyttes som skøytebane.

- Sør-Trøndelag F.kommune (1): Benkene rundt soluret bør ha åpninger som korresponderer med aksene som Munkegata og Kongens gate gir.
- Unn Madsø (2): Mener det kan være surt og kaldt å oppholde seg på Torvet og foreslår at det lages skjerminger som gjør det lunere.
- E.C Dahls eiendom(4): Mener at "opphøyd" midt rom vil legge begrensninger i forhold til sikt for publikum ved større konserter på Torvet. Tror at skøytebanen vil bli mindre brukt, da brukerne vil gå på utstilling, og foreslår en nedsenket skøytebane med trapper opp mot sør.
Bemerket at Torvet fremdeles vil bli oppfattet som en stor åpen plass, og ønsker en plass med avtrapping i amfi-form og med enkle bygningsmessige konstruksjoner.

Rådmannens vurdering:

Det vil være svært uheldig å dele opp benkene rundt soluret, da den østre benken er en del av et vannarrangement. Dette er benker som ikke sperrer for siktaksen. Torvet er uenkelig en stor, åpen plass, men flere trær med benker rundt og god belyningsdesign vil være med å gjøre plassen mer intim. Store formater på granitthellene vil gi en illusjon om kortere avstander og bidrar visuelt til å redusere plasstørrelsen. Den mest solfylt og lune kvadranten i nordøst legges til rette for servering og opphold. Et nedsenket midtrom, eller amfi, vil være svært vanskelig å få gjennomført i forhold til graving i kulturlag, ref. merknad fra Riksantikvaren. Det vil i så fall være svært kostnadsdrivende.

Beplantning:

Eksisterende trerekke i nord og sør på Torvet kompletteres med nye trær av samme treslag. Dette vil i praksis være planting av tre nye trær i sørøstre kvadrant, to nye trær i nordøstre kvadrant, og flytting av to trær i nordvestre kvadrant. En omfattende beskjæring av eksisterende trær bør utføres med henblikk på å innsnevre kronens diameter, slik at skyggevirkningene på bygg og bakke reduseres. Det etterstrebes at nye trær plantes i bakkenivå og ikke i plantekasser.

- Sør-Trøndelag F.kommune (1): Fylkeskommunen vil på det sterkeste fraråde at aksene som Munkegata og Kongens gate utgjør, snevres inn med beplantning. Fylkeskommunen er skeptisk til høy beplantning foran de fredede bygningene Hornemannsgården og Svaneapoteket. Trær bør i hovedsak nyttes til å understreke gateaksene.
- Riksantikvaren (1): Planting av trær med dype og omfattende rotsystemer tillates normalt ikke innenfor middelalderbyen. Det anbefales at all treplanting planlegges ved bruk av plantekasser. Treplanting i sørøstre kvadrant bør unngås.

Trondheim kommune

E.C.Dahls Eiendom (4): Ny beplantning må ta hensyn til at servering kan drives på en god måte med plassering av bord og stoler.

Rådmannens vurdering:

De trær som er foreslått mot gateaksene vil bli plantet i forlengelsen av eksisterende trerekke, og vil således ikke snevre inn aksene. Det vil bli tatt inn i videre planlegging at riksantikvaren anbefaler bruk av plantekasser. De to trærne som er tenkt flyttet i nordvestre kvadrant vurderes å ha bedre plassering i bakken slik de er i dag, mot å flyttes til plantekasse. Et av de nye trærne i nordøstre kvadrant vil stå i allerede utgravd grunn. Det vil plantes i rekke med eksisterende trær, og tilrettelegging for servering må gjøres ut ifra dette som premiss. Treplanting i sørøstre kvadrant vil vurderes tatt ut av planen.

Scene

Forprosjektet har hatt som utgangspunkt å lage en enkel hverdagsscene for små og mellomstore arrangementer. Scenen foreslås gitt en enkel skulpturell utforming: en opphevet steinplate der hele baksiden skråner ned og møter gatenivå. På denne måten blir rampen og universell utforming en naturlig del av utformingen. Scenens størrelse er 8x10 m og høyde på 0,5 m. Det er foreslått en baldakin over scenen som rigges for sommersesongen, med mulighet for å sette opp side- og bakvegger som skyve- og foldevegger.

Det legges i tillegg opp teknisk infrastruktur for rigging av stor scene i Kongens gate øst.

Sør-Trøndelag f.komm. (1): Det er viktig at den viktige siktaksen i Kongens gate ikke forstyrres når scenen ikke er i bruk. Slik bør høyden på den permanente scenen ikke overstige 0,5 meter, og øvrige sceneinnretninger bør være lett demonterbare.

Riksantikvaren (1): Vil påpeke viktigheten av å forhindre at siktlinjen fra Vår Frue kirke til Hospitalet svekkes. En fleksibel scene vil kunne legges i gateplan når den ikke er i bruk, og vil i mindre grad svekke forbindelsen vestover langs Kongens gate. Sett i forhold til de fordeler en slik nedfellbar scene har for åpenheten mellom Torvet og Kongens gate, vil en dispensasjon for utgraving av et begrenset område kunne vurderes.

E.C.Dahls Eiendom (4): Beliggenheten for scenen er god, men løsningen med en fast steinblokk vil ikke fungere for brukerne. Det må være full fleksibilitet for både store og små arrangementer, noe som betyr en løsning som kan endres i forhold til både bredde, dybde og høyde.

Citymanager (5): Hverdagsscenen slik den fremstår i forprosjektet vil ikke fungere som scene for andre arrangement enn korpskonserter. Scenehøyden bør være minst 1 m, mens størrelsen er stort nok for å ivareta de fleste mellomstore arrangementer. Det stilles spørsmål til om de foreslåtte tak og vegger vil tilfredsstillende krav til akustikk og skjerming. Det påpekes også at en baldakin som rigges for sommeren vil gi en scene som kun er til sommerbruk. Arrangørene ønsker en videre utredning av stor, fleksibel, hydraulisk scene. De mener det er viktig at det ikke er store kostnader forbundet med bruk av scenen.

Trondheim kommune

Tore Tvete (6): Stiller spørsmål til hvorfor det er gått bort fra det opprinnelige forslaget om hverdagsscene/paviljong i nordøstre kvadrant. Torvet egner seg dårlig til større konsertarrangementer. Mener en scene på 8x10 m vil stå ubrukt praktisk talt gjennom hele året. Mener at rigging av stor scene kan gjøres i Kongens gate vest, og at opprigging av større scene i Kongens gate øst ikke bør forekomme.

Nidaros bispedømmeråd(10): Støtter plasseringen av scene fordi den best tar hensyn til bevaringsverdige bygg i området. Det bør vurderes om det må innarbeides forskrifter knyttet til problemstillingen med lydnivå.

Nidaros domkirke og

Vår Frue menighet (12): Vil påpeke viktigheten av retningslinjer/avtaler som søker å unngå konflikter knyttet til arrangement på Torvet og i kirkene.

Rådmannens vurdering:

Scene på Torvet har vært det mest omdiskuterte tema i arbeidet med forprosjektet. Det har underveis i prosessen vært avholdt flere møter med citymanager og arrangører for å definere ønsker og behov ved utforming av scene. Det har vært vanskelig å definere ambisjonsnivået for bruken av en scene på Torvet, og dermed også anbefale en endelig løsning. I videre arbeid med detaljering av forprosjektet, vil det føres en tett dialog med arrangører og Citymanager om utforming av scene. En fleksibel, hydraulisk scene vurderes som svært vanskelig å realisere, og videre utredning av denne er avhengig av private bidragsytere, både på etablerings- og driftssiden.

Det er i ettertid kommet konstruktive innspill i forhold til å etablere teleslynge under dekket på Torvet. Det er en løsning som vil gjøre det mulig for hørselshemmede å høre svært godt fra mikrofoner som brukes under konsertarrangement. Dette vil tas inn i den videre detaljeringen.

I arbeidet med forprosjektet er scenen flyttet fra nordøstre kvadrant til Kongens gate vest. Dette er en plassering de aller fleste har kunnet enes om. Nordøstre kvadrant er den mest solfylte og vil i større grad kunne benyttes til opphold og servering. En scene her vil kunne være i konflikt med dette.

Vår Frue kirke:

Det foreslås at Kirkebakken åpnes opp mot gågaten og knyttes naturlig til Kongens gate ved å lage et oppholdssted med benker som henvender seg både mot kirken og mot Kongens gate. I dette krysningspunktet plasseres nye massive granittbenker i helningen på Kirkebakken. Kirkens område defineres med materialbruk, og det etableres ny beplantningssone langs Hornemannsgården som definerer plassen foran kirken og kompletterer den grønne rammen rundt kirken. Vår Frue park foreslås belyst om kvelden, og ny lysere grus vil reflektere lys og gjøre parken til et lysere og mer hyggelig sted.

Nidaros bispedømmeråd(10):Vår Frue kirke er en kirke med et spesielt fokus på å være åpen og inkluderende. Området rundt kirken må ikke bli så "fint" at ikke alle opplever å ha adgang. Utforming og belysning må ta hensyn til at

Trondheim kommune

mennesker opplever det trygt å ferdes i området når det er mørkt.

Kirkelig fellesråd i Trh(11): En rehabilitering av Kirkebakken har sin største utfordring i at arealet må avgrensnes fra Kongens gate uten at noen føler at de er stengt ute. Det foreslås at trekken fra Torvet langs Kongens gate videreføres forbi kirken, slik den opprinnelig har vært. Transport til kirken fra syd må gjøres tjenelig for transport av utstyr, begravelsesbil med mer.

Nidaros domkirke og

Vår Frue menighet (12): Det er viktig at området foran kirken ikke fremstår for fint eller for strengt slik at det stenger noen ute. Materialene bør derfor vurderes ”myket opp” noe i forhold til planen og beplantning opprettholdes, gjerne styrkes. Det er viktig at kirkebakken ivaretar funksjonen som forlengelse av kirkerommet, og må rammes inn på en slik måte at folk ikke har opplevelsen av å stå ute i gata. Ber om at Tordenskioldsstatuen flyttes til Tordenskioldsparken.

Kirkens bymisjon(12): Ser positivt på at kirkebakken vil fremstå som et eget rom gjennom tydeligere avgrensning mot Hornemannsgården gjennom beplantning og mot Kongens gate gjennom benker. Understreker behovet for råderett over kirkebakken for å sikre at rommet ikke okkuperes av fremmede virksomheter som for eksempel salgsboder og uteservering som vil virke ekskluderende for noen av de som bruker kirken.

Sør-Trøndelag f.komm (1): Vil fraråde at kirkebakken deles opp ved ulike belegninger.

Tore Tvete (6): Scenen i Tordenskioldsparken bør flyttes og gi plass for mer grøntanlegg. Muligens bør Tordenskioldsstatuen tilbake til sin opprinnelige plass. Ønsker en vurdering på om det kunne passe med et fonteanlegg i kirkebakken ned mot Kongens gate.

Rådmannens vurdering:

Prosjektgruppen har i etterkant av høringsrunden vært i dialog med Vår Frue menighetsråd, og det er enighet om at et belegg i lys grus kan gi den ønskede effekt av både å definere dette som forlengelsen av kirkerommet og åpne opp og ønske alle velkommen. Det vil ikke bli foreslått endringer for Tordenskioldsparken, da dette ligger utenfor den definerte prosjektavgrensningen.

Generelle kommentarer.

Ungdommens bystyre (3): Er positive til planen og synes rådmannen har greid å lage en plan som er attraktiv for alle aldersgrupper.

E.C. Dahls Eiendom AS (4): Er positive til mye i det framlagte forprosjektet, både materialer, beplantning og ny belysning. Ønsker amfi og enkle bygningsmessige konstruksjoner.

Trondheim kommune

- Miljøenheten (8): Mener at det bør gjøres vurderinger vedrørende drift og midlertidige installasjoner. Praktisk og enkel tilrettelegging for midlertidige installasjoner som telt, vil være ønskelig for å få en aktiv bruk av Torvet. Har ikke gått inn på detaljer i opparbeidelsesforslaget, men synes det er bra at universell utforming, enkelhet og historisk forankring er ivarettatt.
- Fylkesmannen (9): Fylkesmannen har som sektormyndighet hatt Forprosjekt for Torvet til uttalelse. Det foreligger ingen merknader fra fylkesmannens fagavdelinger til et prosjekt som foreslått.
- Vital Eiendom (7): Rømningstrappen som kommer opp i sørvestre kvadrant er en forutsetning for å oppnå sikker rømning fra parkeringsanlegget, og kan ikke fjernes. Ber om at det vurderes muligheten for en nedkjøring til et utvidet parkeringshus i Kongens gate vest.

Rådmannens vurdering:

Jeg ønsker ikke at det bygges amfi på Torvet. Primært på grunn av hensyn til universell utforming, men også i forhold til restriksjoner gitt av Riksantikvaren. Utvidelse av parkeringshus må ses i sammenheng med "Gatebruksplan for midtbyen" og vil ikke bli vurdert i dette prosjektet. I etterkant av høringen har Vital startet med rehabiliteringsarbeider som gjennomføres med legging av ny membran over parkeringskjelleren. I forbindelse med dette arbeidet har de funnet nye løsninger for rømningstrappen, og denne vil bli revet. Det er også Vitals intensjon å fjerne overlyset.

Videre arbeid

Økonomi

Kostnadene for prosjektet er beregnet til 114 millioner (kostnadsnivå 2007).

Rådmannen vil forhandle med private bidragsytere om tilskudd til finansiering. Innspill fra næringslivet har vært at man kan tenke seg å bidra til ulike elementer på Torvet. Det kan således være naturlig å dele inn kostnadene på elementer som kan privatfinansieres. (eks. skøytebane, belysning, vannelement, benker) Kostnaden for nytt dekke på Torvet vil være ca. 50 millioner. Dette er den største enkeltposten, men også den viktigste. Kommunen må være innstilt på å finansiere store deler av nytt dekke.

Det vil være en fleksibilitet i utbyggingsetapper, i forhold til at både Kongens gate øst og Kirkebakken kan tas senere.

Rådmannen søker å få inn opprusting av Torvet i økonomiplan 2009-2012.

Framdrift

Behandlingen av Gatebruksplanen for Midtbyen ga vedtak som legger føringer for framdrift. Det vil være vanskelig å begynne noe av arbeidene på Torvet før busstrafikken over Torvet fjernes. Rådmannen finner det ikke tilrådelig å etablere omstigningspunkt i Prinsenkrysset før trafikken i Prinsens gate er redusert betydelig. Det vil således være tidligst i 2010 at ny opparbeidelse på Torvet kan starte.

En kan se for seg en framdrift der det forhandles med private bidragsytere i løpet av 2008. Videre prosjektering, utarbeidelse av byggeplan og anbudsdokumenter i løpet av 2009. Byggestart vil kunne bli 2010.

Trondheim kommune

Konklusjon

Forprosjekt for Torvet, beskriver en fysisk løsning som næringsliv, fagfolk, Trondhjemmere og turister vil kunne begeistres av. I prosessen med utarbeidelse av forprosjektet har brukergrupper, fagmiljøer, myndigheter og næringsliv vært involvert, og dette er en plan det i stor grad er enighet om. Forprosjekt for Torvet anbefales lagt til grunn for en permanent opprusting av Torvet.

Rådmannen i Trondheim, 19.12.07

Håkon Grimstad
kommunaldirektør

Bjørn Ekle
direktør

12 Vedlegg